

SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik Postbus 2235 6201 HA Maastricht

Het SOK-bestuur:

Ton Breuls	Voorzitter	00-32-12-454059	<i>tbreuls@skynet.be</i>
Rik Bastiaens	Secretaris	00-32-12-210639	<i>rik.bastiaens@pandora.be</i>
Joep Orbons	Bibliotheek en docucentrum	043-361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Norbert Hensing	Activiteitscoördinator	00-32-42-751356	<i>nhensing@belgacom.be</i>
Erik Honée	Studiebegeleider	043-325 61 10	<i>honee_houben@onetelnet.nl</i>

E-mail SOK:

sok@nhgl.org

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica". www.subbrit.org.uk

Bestuur Stichting ir D.C. van Schaik:

Joep Orbons	Voorzitter	043 - 361 87 93	<i>jorbons@xs4all.nl</i>
Desirée Schoenmakers	Secretaris	043 - 321 65 06	<i>d.schoenmakers@wanadoo.nl</i>
Pierre Hardy	Penningmeester	043 - 363 75 91	<i>pfg.hardy@hetnet.nl</i>
Wilfred Schoenmakers	Bestuurslid	043 - 344 07 41	<i>w.schoenmakers@mw.unimaas.nl</i>

E-mail Stichting ir. D.C. van Schaik:

vanschaikstichting@nhgl.org

Technische commissie Stichting ir D.C. van Schaik:

Olav Hensing, Plateauweg 7, 6212 EA Maastricht, Telefoon: 043 - 321 84 73

Redactie SOK-Mededelingen:

Ton Breuls, Bovenstraat 28, B 3770 Kanne/Riemst, Telefoon: 00 - 32-12-454059

Redactie SOK-Info:

Fons Leunissen, Wijnbesstraat 105, 6543 TL Nijmegen, Telefoon: 024 - 378 18 20
E-mail: sok-info@planet.nl

De SOK op Internet:

www.sok.nl

SOK-ledenpasjes:

SOK-leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is.
De aanvraag moet vergezeld van een pasfoto bij de secretaris worden ingediend.

SOK-Ledenavonden:

SOK-Ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september, en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.
Aanvang 19.30 uur.

Groeven SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik:

De SOK en Stichting ir. D.C. van Schaik hebben diverse groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve. Informatie in verband met het bezoeken van deze groeven is te vinden op de laatste pagina van deze SOK-Info.

Voorpagina: Cannerberg anno 1900.

Adressen, mededelingen en oproepen

Nieuwe (aspirant) leden

- Hendrik Erkenbosch, 2e Carabinierslaan 78/A, 3620 Veldwezelt/Lanaken, België, telefoon: 06-294 942 03
- Luc Stevens, Rue Marie Depage 18, 1180 Uccle, België, telefoon: 00 32-23-434127, e-mail: luc.stevens@upea.be

Nieuwe adressen

- John Caris: Europalaan 24, 6226 CP Maastricht, telefoon: 043-3432174, e-mail: sonnie@home.nl
- Ed de Grood, Schophemerheide 355, 3798 `s Gravenvoeren, België, telefoon: 043-3505487(90). e-mail: edegrood@belgacom.net
- Aldo Voûte, Verlengde Kolonieweg 12, 3768 EN Soest.

Nieuw e-mailadres

- Jaap Brandsma: jaap.brandsmahome.nl
- Peter Lina: phc.lina@tiscali.nl
- Henri Ceha; ceha@tiscali.nl

SOK-ledenavond één dag verschoven: Barbecue!

De SOK-ledenavond van vrijdag 12 september wordt verschoven naar zaterdag 13 september. U heeft inmiddels een brief ontvangen over de feestelijke barbecue, waarmee het jubileumjaar van 25 jaar SOK wordt afgesloten. We hopen u en uw partner daar te mogen begroeten en dat de opkomst groot zal zijn. De dames en heren van de organisatie van deze avond hebben zich bijzonder creatief ingespannen. En hoewel we weten, dat echte berglopers buitengewoon weerbestendig zijn door weer en wind, stormen in een glas water overwinnen, nooit winden zaaien om stormen te oogsten, niet van koude drukte houden, geen mooi weer spelen en nooit van de regen in de drup geraken, hopen we de wind in de zeilen te hebben en met ons allen te kunnen genieten van een mooie zomeravond op een prachtige locatie. En wie weet, misschien kunnen we er een jaarlijkse traditie van maken. Een barbecue in september als begin van ieder berglopersseizoen?

Het bestuur

Berglopers hebben dochters...

De spreekwoordelijke traditie dat berglopers (overwegend) dochters krijgen, is wederom bevestigd: Op 11 augustus 2003 werden SOK-lid Jacquo Silvertant en Julie Martin verblijd met de geboorte van hun eerste eerste kind. Het is een meisje en ze werd Hannah genoemd. (Voor de statistieken: ze was bij de geboorte 49 cm lang en woog 2800 gram.)

Hartelijke felicitaties en de beste wensen van SOK-bestuur en redactie!

Web-site Regeling Recreatief Berglopen

Het bestuur van de Regeling Recreatief Berglopen heeft een eenvoudige web- site gemaakt, die te bereiken is via de SOK-site onder het knopje "Regeling Recreatief Berglopen". Het is een aantal min of meer informatieve pagina's met de opties: "Welkom", "Reglement", "Groevekaart" en "Foto's". Het idee was van Erik Lamkin en werd een agendapunt op een van de RRB-vergaderingen. In eerste instantie was onze onvolprezen voorzitter Jean Bovy er niet meteen een voorstander van, omdat er mogelijk een te grote toeloop zou volgen van laten we maar zeggen "geïnteresseerden op een ander vlak dan de bedoeling is". Vandaar het onderbrengen bij de SOK-site, zodat er meteen al een soort toegangsfilter werkzaam is.

Marcel Weiland

Uitslag "Prijsvraag"

Joep Orbons daagde in zijn artikel "Nieuwe folder van SOK en Van Schaïkstichting" (SOK-Info 105) de SOK-leden uit om een briefje naar de redactie te sturen, met daarin een antwoord op de vraag in welke groeve de prachtige foto op de voorkant van de betreffende folder werd gemaakt. Het was een prijsvraagje zonder prijs en het ging louter om de eer; diegenen die het goede antwoord opstuurden, zouden een eervolle vermelding krijgen op de eerstkomende ledenavond. Het aantal inzendingen was dus nihil...

Wie in de gelegenheid was om Steunpilaar nummer 6 te lezen, had het antwoord op de vraag overigens kunnen spieken, want in dat blad stond vermeld dat de foto door Henk Ramakers werd gemaakt in de Heerderberggroeve.

De redactie

Rectificatie

[\[aanpassing verwerkt\]](#)

Jaap Brandsma, de auteur van "Wederzijdse kennisoverdracht in de Koeleboschgroeve" (SOK-Info 105) wil hierbij graag - als aanvulling op zijn artikel - vermelden dat Henk Ramakers ook bij de groep vrijwilligers was die de kinderen in de groeve rondleidde.

Bestuursnieuws

Een kort bestuursnieuws dit keer: Ook binnen de mergelwereld is het komkommertijd. Tijdens de laatste bestuursvergaderingen hebben we drie zaken besproken:

- Hoe we het bestuur kunnen verbeteren. Verderop in deze SOK-Info kun je in een artikel van Ton Breuls lezen hoe de nieuwe taakverdeling van de bestuursleden er

gaat uitzien. Achterliggende gedachten zijn het verbeteren van de invulling van de ledenavond, het ondersteunen van leden die onderzoek (willen) doen en een beter contact met de leden.

- We hebben de laatste activiteiten van ons jubeljaar doorgesproken.

- Er is al voorzichtig nagedacht over de invulling van alweer het zesentwintigste jaar van onze club. Trouwens, we staan altijd open voor suggesties: heb je een activiteit in gedachten (een excursie of "iets" voor de ledenavond), laat ons dan wat weten!

Erik Honée

Mededeling van het bestuur

Binnen het bestuur van de SOK is uitgebreid gediscussieerd over de taken van de afzonderlijke bestuursleden. Het bestuur heeft uiteraard een voorzitter en een secretaris, waarvan de taken min of meer traditioneel vastliggen. Daarnaast zijn er momenteel drie bestuursleden, die op alle mogelijke manieren meebesturen, beslissen, beleid maken, enzovoorts. Hoewel we als bestuur vinden (vergeef ons de arrogantie) dat onze club, met zo'n 140 leden, individueel opererend of in kleine groepjes, en met een grote diversiteit in zaken als inzet, belangen, interesses, geografische situatie, etcetera, best goed loopt, zijn er toch nog belangrijke punten die om aandacht vragen. We hebben in het verleden al inspanningen

verricht om bepaalde zaken beter uit te werken. Denk bijvoorbeeld maar aan de opvang en begeleiding van nieuwe leden, het stimuleren van studie en publicaties, het organiseren van ledenavonden en andere activiteiten, het opzetten van een bibliotheek of docucentrum, het communiceren (sorry voor het modewoord!) met de leden, met de redactie van de SOK-Info, met de Van Schaikstichting, met de groeve-eigenaren, met gemeentebesturen, enzovoorts, enzovoorts. Dat alles is met grote inzet gebeurd en heeft dus veel tijd en energie gekost van het bestuur, dat per slot van rekening ook maar uit vrijwilligers bestaat. Ondanks al die inzet, ontbrak het echter soms wel eens aan een goed gestructureerde aanpak. Ook bestond er grote onduidelijkheid wie nu eigenlijk aanspreekpunt was voor wat. Binnen het bestuur hebben we daar de afgelopen tijd uitgebreid over gediscussieerd. Je kunt dan na zo'n discussie wel taken gaan verdelen in de trant van: jij doet dit en jij doet dat, maar de ambitie om zo'n taak goed uit te voeren, moet als het ware van binnenuit komen en moet niet worden opgelegd. We denken dat we daar zijn uitgekomen en dat elk bestuurslid nu op de juiste plek zit.

In de volgende SOK-Info zullen de nieuwe "taakdragers" zich voorstellen en hun plannen presenteren, maar vooruitlopend hierop volgt hier nu vast een beknopte voorstelling van de nieuwe bestuurswerking, zoals we die voor ogen hebben en in de toekomst nog uitgebreid aan u zullen voorleggen. Alle reacties van uw kant zijn natuurlijk meer dan van harte welkom, want zonder u zijn we letterlijk doof, lam en blind. Sommige "titels" van de nieuwe taakverdeling zullen u wellicht de wenkbrauwen doen fronsen, maar ze zijn slechts voorlopig. Alle suggesties voor betere benamingen zijn welkom.

- Ton Breuls blijft voorzitter. In het verleden hebben we met weinig succes geprobeerd om bestuursverkiezingen te houden. Door gebrek aan kandidaten en de schijnbare onbekendheid van de leden voor dit vrijwilligerswerk is die prille democratie binnen de SOK een stille dood gestorven.

- Rik Bastiaens wordt de nieuwe secretaris van de SOK. Naast de "gewone" secretariële werkzaamheden is hij verantwoordelijk voor de notulering, de ledenadministratie, de schriftelijke externe contacten en alle voorkomende werkzaamheden, die uit de functie van secretaris voortvloeien.

- Joep Orbons ziet een oude wens in vervulling gaan; hij zal een bibliotheek en documentatiecentrum over ondergrondse zaken gaan opzetten. Hij zal daartoe met allerlei leden en niet-leden contact zoeken en in een uitgebreide database vastleggen welke documentatie over het ondergrondse beschikbaar is en waar die te verkrijgen is. Het gaat om boeken, kaarten, artikelen, veldgegevens, verzamelingen, afbeeldingen, knipsels, te veel om op te noemen. In de toekomst kan dus iedereen die met een onderzoek of inventarisatie bezig is en die vragen heeft over een groeve, een groevegerelateerd onderwerp of een gegeven uit heden of verleden, terecht bij Joep.

Hij wordt een soort spin in een web van kennisvergaring en -overdracht. Heeft hij het niet in de bibliotheek, dan wijst hij de weg naar andere personen.

• Erik Honée blijft zijn beroep van leraar en studiebegeleider trouw. Er zijn talloze leden, die veel kennis hebben over bepaalde onderwerpen en die unieke gegevens daarover verzameld hebben, maar vaak blijft dat alles op een kastplank liggen. Want niet alleen het schrijven van een artikel blijkt voor menigeen een te grote stap, maar ook de bundeling van de vaak zeer versnipperde verzamelde gegevens is soms heel erg moeilijk. En daardoor blijven verdere kennisvergaring of studie op hun beurt weer problematisch. Als studietoelichting wil Erik de leden als het ware instrumenten geven om lijn aan te brengen in hun kennis. Ook leden, die "best wat zouden willen doen", vinden bij Erik gehoor. Erik zal, net als Joep, veel leden direct benaderen onder het motto: "een zittende kraai vangt nooit wat".

• Norbert Hensing wordt onze nieuwe activiteitencoördinator. Hij gaat de ledenavonden organiseren, er invulling aan geven, leden benaderen voor presentaties en tevens de middelen daartoe beschikbaar maken (bijvoorbeeld digitaliseren van foto's voor een presentatie, enz). Daarnaast wil hij de activiteiten van het Jubeljaar, zoals bezoeken aan groeven zoals de Barakkenberg en de Lacroixberg, in de volgende jaren doorzetten. Ook tekent hij voor de organisatie van de barbecue-avond en heeft hij plannen voor een jaarlijkse terugkeer van dit fenomeen. Nieuwe SOK-leden wil hij kennis laten maken met de groeven van de Van Schaïkstichting en de SOK en verder wil hij bezoeken gaan regelen naar groeven en mijnen buiten het Mergelland, zoals Comblain-au-Pont, Blegny, Mayen, enzovoorts. Ook wil hij zoveel mogelijk opbouwende en eventueel ook minder vleiende kritiek van leden over SOK-zaken vergaren en voorleggen aan het bestuur. Een belangrijke taak wordt het eerste contact leggen met nieuwe leden en hen wegwijs te maken in de vriendelijke jungle, die SOK heet. Tenslotte wil hij de "kledinglijn" van de SOK vereenvoudigen en gemakkelijker beschikbaar maken voor geïnteresseerde SOK-leden.

Dit zijn - in grove lijn geschetst - de nieuwe ambities van het SOK-bestuur. Veel van de functies binnen het bestuur zullen elkaar overlappen en intensief onderling overleg zal hard nodig zijn. En zoals reeds opgemerkt: zonder medewerking van de leden zal het een moeilijke weg worden. Maar eerlijk gezegd heeft het bestuur alle vertrouwen dat de leden hen als voorheen met raad en daad zullen blijven steunen.

Ton Breuls, voorzitter

Verslag ledenavond vrijdag 9 mei 2003

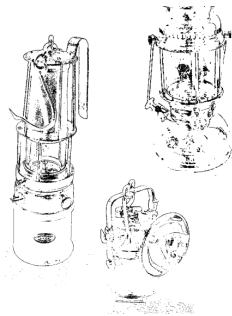
De ledenavond begon zoals gewoonlijk om 19.30 uur, maar in tegenstelling tot andere ledenavonden was er ditmaal een erg lage opkomst. Het feit dat er vooraf geen programma was bekendgemaakt in de SOK-Info zal mede een rol hebben gespeeld dat er slechts zesentwintig personen de weg naar het Natuurhistorisch Museum wisten te vinden. Het viel daarbij overigens op, dat er leden uit Brabant,

Nijmegen en zelfs Duitsland aanwezig waren en dat geeft nog eens aan dat de ledenavonden als erg belangrijk worden ervaren.

Wegens organisatorische problemen was de audiovisuele apparatuur niet te gebruiken, waardoor de twee presentaties, die voor deze avond gepland waren, helaas niet door konden gaan. Na deze tegenvaller kon bestuurslid Erik Honée alleen nog maar twee korte bestuurlijke mededelingen doen, waarna een deel van de aanwezigen zich maar gauw naar de "berg" spoedde om nog gebruik te kunnen maken van de R.R.B., terwijl de andere aanwezigen naar het museumcafé trokken om daar hun kelen te smeren en gezellig wat sterke verhalen uit te wisselen.

Rob Heckers

Lampen en onderdelen van lampen te koop!

Collector of Mining Lamps

Roger Reinartz
Chico Mendessing 286
3315 NN Dordrecht
Tel: +31-(0)78-6229908
Email: rwfreinartz@hetnet.nl

Diverse Petromax, carbid- en benzinelampen te koop. Ook kan ik veel onderdelen zoals kousjes, voorverwarmers, pakkingen, keramische steentjes, pitjes (10, 14, 21L), messing reflektoren, etc. leveren. Zoek je verder nog een specifieke lamp of onderdeel, neem dan gerust even contact op met Roger Reinartz.

Ruim driehonderd bezoekers bij Keldertje Slavante

Na een prachtige voorjaarsweek werd het Pasen. Het weer werd iets minder goed, maar dat deerde niet, want voor Maastricht en vooral voor St. Pieter werd het toch een bijzonder weekend; het buitengoed Casino Slavante werd heropend nadat het, tot verdriet van zeer velen, bijna anderhalf jaar gesloten was geweest.

Alle betrokken partijen, de nieuwe exploitant Cees van Stiphout, de stichting Oud St. Pieter, de wijngaardeigenaar Florop en natuurlijk onze stichting ir. D.C. van Schaik, hadden van tevoren samen goed overlegd om van deze heropening een aantrekkelijke manifestatie te kunnen maken. En dat lukte, want de mensen kwamen er elke middag met honderden tegelijk op af. Ze vonden allen dat het Casino niets veranderd was ("het is alleen veel mooier geworden"), constateerden verder dat de speeltuin - en vooral het draaimolentje - nog prima werkt en kregen daarna een rondleiding over het ouder kloosterterrein, de wijngaard en natuurlijk ook in de zeker vijfhonderd jaar oude kloosterkelder.

Besloten was om alleen de interessantste kelder open te stellen, mede in verband met de gebrekkige toegankelijkheid van het tweede keldertje. De openstelling en de korte rondleiding in het keldertje werden verzorgd door vrijwilligers: Ger Wishaupt, Joep Orbons, Peter Jennekens en ondergetekende. Meer dan driehonderd mensen kwamen op bezoek. Veel mensen uit Maastricht, maar ook van buiten, jong en oud. Velen wisten wel iets van grotten af en hadden er soms zelfs nog in de 2e wereldoorlog in geschuld. Maar de meesten, zelfs de mensen van Sint Pieter, hadden nog nooit van de keldertjes gehoord, laat staan ze bezocht.

De reacties van de bezoekers waren zeer positief. Ze bewonderden de oude bakoven en waren geboeid door de geheime bergplaats. Veel Maastrichtenaren legden meteen een link met de nooit teruggevonden Twaalf Zilveren Apostelen. Misschien vinden we die dus nog eens bij de verdere uitgraving en restauratie van de keldertjes! Er heerste een ongedwongen sfeer zodat er veel gelegenheid was om de talloze vragen van bezoekers te beantwoorden. Over de ontstaansgeschiedenis van onze onderaardse kalkgroeven bijvoorbeeld, of over de ondergrondse fauna: de vlemuis en ons unieke grottenspinnetje, de Meta Menardi. Voor de laatste blijkt het keldertje een waar lustoord, want bij een recente inspectie bleken er tientallen voor te komen.

Natuurlijk werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om onze stichting onder de aandacht te brengen. Er werden folders uitgereikt, er werd verteld over de doelstelling van de Van Schaikstichting en - last but certainly not least - was er zelfs een soort offerblok of collectevat geplaatst, dat eigenhandig uit een mergelblok was vervaardigd door de voorzitter van onze stichting. De totale opbrengst van beide middagen was ruim 76 euro. Die zijn zeer welkom want er is immers ondergronds nog zóó veel moois dat behouden moet blijven....

Ad Lagas.

SOK-SILHOUET

Na nog een keer via e-mail en via het informele circuit van de wandelgangen der groeven aangedrongen te hebben op inzending van de enquêteformulieren, komt het uiteindelijke aantal geretourneerde formulieren op 46 stuks. Dat wil dus zeggen dat maar liefst 1/3 van onze leden meewerkte aan het onderzoek en dat er daardoor nu een behoorlijk representatief Silhouet van de SOK kan worden geschetst. Misschien zal de een of andere naïeveling (van buiten de SOK natuurlijk) wagen op te merken dat 1/3 van de leden toch helemaal niet zo veel is, maar die onderschat dan schromelijk de onuitroeibare van-uitstel-komt-afstel-aard van de mens in het algemeen en de bijna spreekwoordelijke individualistische terughoudendheid van de SOK-leden in het bijzonder. Het aantal inzendingen was een simpele, doch effectieve graadmeter en deze goede respons is op zichzelf dus al een heuglijk gegeven om in de SOK-annalen te vermelden, want zo'n uitslag zegt immers veel over de betrokkenheid van de leden bij onze studiegroep.

Echt schokkende feiten kwamen niet aan het licht door de enquête, maar dat lag ook niet in de lijn der verwachtingen. De statistiekjes en antwoorden bevestigen over het algemeen tamelijk goed het beeld van de SOK waar iedereen, die zijn ogen niet in zijn zak heeft, het wel zo'n beetje over eens is. Dat beeld is nu dus getoetst en gestaafd en officieel vastgelegd als documentatie over onze studiegroep, zodat voldaan is aan een van de belangrijkste doelstellingen van de enquête.

Toch komen er, als je alle gegevens nu netjes op een rijtje ziet staan, ook enkele zaken naar voren, die stof voor wat diepere beschouwing zouden kunnen zijn voor het bestuur en voor iedereen die zich voor onze studiegroep inzet. Eén vraag bleek trouwens nogal "controversieel" te zijn en leidde zelfs tot verschillende scherp gepeperde reacties. Verder zijn er, met betrekking tot het gedeelte over het berglopen, enkele interessante en leuke dingen op te merken. En tot slot ontbrak

natuurlijk ook de gebruikelijke SOK-humor niet op de ingevulde formulieren en zat ik, tijdens het invoeren van de gegevens in het computerbestand, regelmatig met een brede grijns achter het toetsenbord. Ik zal van dat alles echter nog helemaal niets verklappen, want dan zou ik jullie nu al van de lekkerste krenten uit de pap te snoepen geven en zouden de komende publicaties over de enquête wellicht een smakeloze voorgedraaide hap worden.

Nieuwsgierig geworden? Mooi zo! Er wordt hard gewerkt om de gegevens te verwerken tot een aangenaam leesbaar rapport en het is de bedoeling dat dit, vanaf de volgende SOK-Info, in een reeks afleveringen zal worden gepubliceerd in de successievelijke Info's. Dus s.v.p. nog twee maandjes geduld!

Fons Leunissen

Bezoekers opgespoord: George Frederik vorst van Waldeck

Wie goed zijn best doet, kan in de Zonneberg het opschrift vinden van de vorst van Waldeck. In 1681 deed George Frederik, graaf (later vorst) van Waldeck zijn intrede als militair gouverneur van de vesting Maastricht. Dat niet zomaar de eerste de beste op een dergelijke post aangesteld werd, blijkt uit de levensloop van deze ijzervreter. George Frederik werd in 1620 geboren in het riante slot van de vorsten van Waldeck. Zijn militaire loopbaan verliep voorspoedig. Op 52-jarige leeftijd was hij in dienst van de Republiek als veldmaarschalk. Aan het hoofd van een cavalerieafdeling raakte George Frederik, tijdens het uitvoeren van een charge, zwaar gewond in de slag bij Seneffe (bij Charleroi, 1674). In 1676 kwam hij voor het eerst naar Maastricht als deelnemer aan het mislukte beleg, dat de stad onder leiding van Willem III op de Fransen moest heroveren. Hij nam deel aan een hele reeks veldtochten door heel Europa, maar kwam toch steeds weer terug

naar de Republiek. Ook tijdens zijn gouverneurschap was hij regelmatig als bevelhebber te vinden op diverse strijdtonelen, bijvoorbeeld gedurende de veldtocht tegen de Turken in Hongarije. Op hoge leeftijd nam hij nog deel aan de slag bij Steenkerke (in West-Vlaanderen, 1692) die zijn laatste zou worden. In 1692 stierf hij in de residentie van de vorsten van Waldeck te Arolsen (niet ver van Kassel in Duitsland).

Als gouverneur van Maastricht heeft hij barakken gebouwd voor de legering van de garnizoenstroepen (in plaats van inkwartiering), richtte hij een militair hospitaal op in het voormalige Minderbroederklooster in de St. Pieterstraat (nu het Rijksarchief Limburg) en bekostigde hij de bouw van de Lutherse kerk in de Hondstraat. Als vermaard veldheer in zijn tijd en veldmaarschalk in dienst van de Republiek, was hij een vertrouweling en raadsman van Willem III, vooral daar waar het voorbereidingen van veldtochten en onderhandelingen met Duitse vorsten betrof. In de berg was hij "slechts" bezoeker.

John Caris

Nieuws over SOK-Mededelingen

De redactie van SOK-Mededelingen wordt regelmatig aangesproken met de vraag, wanneer de volgende editie zal verschijnen. Dat is altijd een mooie stimulans en steeds weer de basis voor nieuwe motivatie om er nog eens extra de schouders onder te zetten. Dit jaar komt er echter zeer waarschijnlijk geen nieuw nummer meer uit van ons blad. Luiheid van de redactie? Vermoeide auteurs, die geen letter meer op papier kunnen krijgen? De centen op? Gebrek aan inspiratie? Integendeel!

Door nauwe samenwerking met de redactie van het Natuurhistorisch Maandblad en met steun van het bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap Limburg verschijnt in december een themanummer van het Maandblad over de 25-jarige SOK. De redactie van SOK-Mededelingen heeft daartoe een flink aantal potentiële auteurs benaderd voor een bijdrage en het merendeel heeft positief gereageerd. De meeste artikelen zijn al binnen en worden nu klaargestoomd voor het decembernummer. Het is altijd al een heel gevecht om een nieuwe uitgave van SOK-Mededelingen "vol te krijgen" en in het decembernummer van het Natuurhistorisch Maandblad kunnen meer artikelen worden geplaatst, dan in een normale editie van de SOK-Mededelingen. Er is dus voorlopig „niets meer over" om SOK-Mededelingen nummer 39 mee te vullen. We hopen echter dat het themanummer van het Maandblad ook een mooie plaats zal kunnen verdienen in uw boekenkast en - geloof het of niet - we zijn inmiddels toch alweer bezig met de volgende uitgave van SOK-Mededelingen voor te bereiden.

Dankzij een externe sponsor is het ditmaal mogelijk om de abonnees van SOK-Mededelingen, die geen lid zijn van het Genootschap en dus normaliter geen Maandblad zouden ontvangen, toch gratis het decembernummer van het Maandblad toe te sturen.

Ton Breuls, redactie SOK-Mededelingen.

onderaardse kalksteengroeve

de stilte absoluut
duisternis extreem
hoor ik
de echo van het hart

zaklamplicht
ontsluit stralend
historie
achter me
herbegint
het grote zwijgen

voetstappen dempen
meteen
het schaamrood
concurrereert
met de gele mergel

de troglofiele tred
doet vriendschap bloeien

laten we
zoals alle doden hier
maar zwijgen
schenken wij
de mosasauridae
de eeuwige rust

onderaards landschap:
boek zonder einde
er blijft daar toch
nog zoveel te ontdekken
en genieten...

als een lokkende sirene
onweerstaanbaar

John Hageman

Zes vragen en één antwoord van Henri Ceha

- 1. In mijn jonge jaren wist ik een coproliet (= uitwerpselen) -laagje te vinden in de mergelwand langs het kanaal, richting Klein-Ternaaien. Het bevond zich net voorbij het kantoor van "D'n Ontvenger" voor de grens met België. Het was een groenig, horizontaal en onregelmatig laagje. Ik kan het nu echter niet meer vinden. Weet iemand of dat laagje wellicht ook onderaards of ergens anders ook te zien is? Waarschijnlijk niet in de gangen, omdat het laagje veel dieper ligt dan de standaardgangen.

-2. Voor een goede vriend ben ik op zoek naar "De St.Pietersberg" van ir. D.C. van Schaik. (Uitgave 1938 of 1983, bij voorkeur 1983.) Ik heb bij meerdere antiquarische boekhandels geïnformeerd, maar tot dusverre zonder succes. Wie kan mij helpen?

- 3. Heeft iemand een goede, bruikbare Petromax benzinevergasser te koop?

-.4. Wie weet waar ik een kaart kan vinden van de gangenstelsels van de St. Pietersberg gecombineerd met de bovengrondse topografie?

- 5. Tijdens de SOK-jubileumavond (academische zitting) in september 2002, vroeg iemand of hij een foto van mij mocht maken en dat mocht natuurlijk. Ik vroeg diegene toen om mij een afdrukje toe te sturen en wacht nog steeds...

- 6. Waar is de volledige tekst te vinden van het gedicht dat vooraan links in het Museum van Nic Willems op de wand stond. " De eerste volk'ren reeds, die deze grond betraden, vingen aan met delven en heel het nageslacht groef immer meer gewelven etc , etc." ?

- 7. Tot slot nog een reactie op een reactie op "Op zoek naar Nic Willems" (SOK-Info 98). Nic Willems heb ik natuurlijk nooit gekend, maar zijn zoon Harie Willems des te beter. Harie woonde op de hoek van de Zonnebergweg en de Ursulinenweg. Samen met de oude heer Crijns van Hoeve Zonneberg was Harie in de vooroorlogse jaren de enige gids voor incidentele passanten. In zijn schuur stond altijd een rijtje carbidlampen op stokken in een rek klaar voor gebruik, net zoals de stokjes met zakjes om geld op te halen klaar stonden in de sacristie van de kerk. Als je een vergunning van de ENCI had om ondergronds te gaan, dan moest je je altijd bij Harie aanmelden voordat je de berg in ging en je ook weer bij hem afmelden bij terugkomst. Harie was een vriendelijke, altijd behulpzame man. Zijn zonen zullen vast nog wel ergens op St Pieter of in Maastricht wonen.

Henri Ceha

De locomotief van de "Ijzeren Weg".

Het begon allemaal met de bekende oude onderwijsfilm over Limburg, die zo'n vijfenveertig jaar geleden werd gemaakt. Marcel Weiland had via een relatie een kopie daarvan gekregen, die bij "de Slegte" in Eindhoven was gevonden. Toen de vondst aan mij vertoond werd, zag ik weer eens het korte fragment waarin een stoomlocomotief uit de berg komt rijden. Nu is een Philips-collega van me, Gerard Stoer, een van de kopstukken in Nederland voor wat betreft de kennis over het gebruik van Stoomtractie over de hele wereld. Ik liet hem dus het bewuste

filmfragmentje ook maar eens zien en hij werd meteen wild enthousiast, hetgeen later resulteerde in het volgende telefoontje:

“Zeg Willem, die kleine stoomlocomotief op het filmpje is iets uitermate unieks! Ik heb meteen nagespeurd of ik iets er over kon vinden en ik kan je nu vertellen dat die loc in 1903 is gebouwd door machinefabriek “MAFFEI” te München. De opdrachtgever was de spoorwegverbinding tussen Den Helder en Huisduinen. Daar heeft de locomotief ruim vijf jaar dienst gedaan, totdat in 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak en het spoor in Den Helder werd gewijzigd. De locomotief werd verkocht aan het toenmalige cementfabriekje bij het voormalige gangenstel Slavante te Maastricht. De invoer van cement uit Duitsland lag stop en het Maastrichtse fabriekje had een procédé om uit kalkmergel een bruikbaar alternatief te maken. De exploitatiemaatschappij zaagde de mergel met elektrische cirkelzagen los in het westen achter Slavante en het transport van de gewonnen steen gebeurde via smalspoor, met de locomotief als gangmaker. Het spoor liep via de zogenaamde “Ijzeren Weg”, voor de oudere berglopers een bekende route in het gebied achter de ENCI. De daar nog tot de afgraving aanwezige ijzeren haken dienden voor de bekabeling van licht en kracht. De koker in dat verre westelijke gebied diende voor de afvoer van het rookgas en voor ventilatie. In 1918 werd de cementfabricage gestaakt, omdat het fabricageproces te duur was in vergelijking met de concurrentie. Het gehele bedrijf werd later doorverkocht aan de ENCI in oprichting. De Locomotief werd door een metaalbedrijf te Bergen op Zoom opgekocht en werd vermoedelijk in 1930 gesloopt, want van nadien zijn er geen gegevens meer te vinden. Het was het enige exemplaar van deze afmetingen dat ooit ondergronds heeft gefunctioneerd. ”

Wim van Schaik

MEET THE UNDERGROUND PRESS

Zelden vertoond: een 80-jarig lidmaatschap (*Heuvelland Aktueel van 12 februari 2003*): Walrams Genootschap, een combinatie van mannenkoor, harmonie, drumband en jeugdorkest in Valkenburg, bestaat 140 jaar. Het Genootschap heeft ook een eigen verenigingsgalerie in de **GEMEENTEGROT**, waar een nieuwe maquette werd onthuld door de 97-jarige “noonk” Jules Prevoo, die reeds 80 jaar lid is!

Twijfels over datum inwijding Pantheon in GEMEENTEGROT (*Heuvelland Aktueel van 26 februari 2003*): In het Pantheon, de feestzaal van de carnavalsvereniging van de Mirlitophilen in de **GEMEENTEGROT** bevindt zich een wandtekening, waarop te lezen is dat de inwijding van de zaal in 1881 plaatsvond. Uit literatuuronderzoek blijkt echter, dat dit waarschijnlijk pas in 1889 is gebeurd.

Uit de oude doos! Ondergronds! (*Ons Weekblad van 30 april 2003*): Je verwacht een foto met eventueel een artikel- over oude, pijprokende, zwaar besnorde knarren, die in het zweet des aanschijs lichtjaren geleden mergelblokken zagen, paarden mennen of andere zware labeur verrichten bij het licht van een olielampje. Niet dus, maar toch leuk: een foto van **Richard RAMAKERS, Jos PLETTERS, John KNUBBEN, Bertien MAES van LOO en Jacques MAES**. Volgens het bijschrift “*allen lid van de Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven*”. De foto is gemaakt door **Henk RAMAKERS** op 13 oktober

1987, de laatste avond voor de definitieve afsluiting van de **KEERDERBERG-MIDDEN**, nadat de groep "met vergunning van Staatsbosbeheer" de berg in 3 maanden geïnventariseerd had. Slechts 16 jaar geleden en helaas nu al geschiedenis. Dus de kop van het artikeltje is inderdaad zeer terecht!

Riemst gaat mergelgroeve beschermen (*Dagblad de Limburger van 3 mei 2003*): Het gemeentebestuur van Riemst gaat de groeve het **AVERGAT** en een veertigtal gebouwen in Kanne, die uit mergel zijn opgetrokken, op de monumentenlijst plaatsten.

Nieuw licht in de vuursteenmijn (*Dagblad de Limburger van 5 mei 2003*), **Unieke opgravingen met 10.000 euro van DSM weer goed te bezichtigen** (*Ons Weekblad van 7 mei 2003*) en **Prehistorische vuursteenmijnen in het Savelsbos** (*Heuvelland van 28 mei 2003*): DSM heeft 10.000 euro beschikbaar gesteld om de na dertig jaar versleten oude lichtinstallatie in de prehistorische vuursteenmijn van **RIJCKHOLT** te vervangen. De mijnen zijn aangemerkt als Archeologisch Wereldmonument.

Jan Notten in goed gezelschap (*Heuvelland van 14 mei 2003*): schrijver, dialectkenner en oud-voorzitter van de plaatselijke Veldekring **Jan NOTTEN** prijkt sinds kort ook met zijn portret als "een bekend Valkenburger" op een wand in de **GEMEENTEGROT**.

Grotten in Sibbe op instorten (*Limburgs Dagblad*), **Sibbe eist zekerheid grotten** (*idem*), **Onrust over mergelwinning SIBBERGROEVE** (*Dagblad de Limburger*), **We moeten zakelijker worden** (*Limburgs Dagblad*) en **De mergelgroeve als blok aan het been** (*Dagblad de Limburger van 17 mei 2003*): Grote commotie in en rond Sibbe: blokbreker **Fer ROUWET** beticht in een brief aan de gemeenteraad van Valkenburg collega's van onveilige werkmethodes (roofbouw), die kunnen leiden tot instortingen. Met name **Harry MOLIN** wordt aangewezen als de boosdoener. Die reageert uiteraard zeer verbaasd op de aantijgingen. Ook Staatstoezicht op de Mijnen snapt niet veel van de beweringen. **Wiel MISERÉ**: "Er is absoluut niets zorgwekkends aan de hand in de **SIBBERGROEVE**. Denkt u echt dat wij dat zouden toelaten?" Enfin, iedereen valt over iedereen (eigenlijk niets bijzonders in het Valkenburgse). Wordt vervolgd!

SP hoorzitting SIBBERGROEVE (*Dagblad de Limburger "regio Heuvelland" van 11 juni 2003*): Na de commotie door de brief van blokbreker **Fer ROUWET** over de vermeende misstanden in de groeve, wil de SP een enquête over de gang van zaken. Men wil meer duidelijkheid over de veiligheid van de groeve. Fractievoorzitter Kleijnen: "Rouwet uit nogal forse beschuldigingen. Ik wil weten of hij die hard kan maken."

Beelden delven uit een oude mijn (*NRC Handelsblad van 24 juni 2003*): In een voormalige kalksteenmijn in Pennsylvania bevindt zich de grootste commerciële opslagplaats ter wereld. Miljoenen foto's uit tientallen vermaarde fotoarchieven worden onder perfecte klimatologische omstandigheden bewaard en zijn via internet online beschikbaar.

Grottenmarathon in trek bij atleten en Han Frenken: "De kick van de extreme marathon" (*Heuvelland van 28 mei 2003*): organisatievoorzitter Frenken laat weten dat al 130 atleten voor de eerste Grottenmarathon op 28 december 2003 in de **GEMEENTEGROT** hebben ingeschreven. Tijdens deze wereldprimeur (volgens de organisatie) wordt in de grot een parcours gevolgd van 1600 meter lang. De atleten zullen een veiligheidshelm met hoofdlamp dragen.

Met een authentieke Volendamse op de foto in Maastricht (*Dagblad de Limburger van 26 juni 2003*): Een stel managers moet een etmaal zonder geld in een vreemde omgeving trachten "te overleven". Bedelen, schoenpoetsen, enz., het maakt niet uit. Het verdiende geld gaat naar een goed doel. "*Na gedane arbeid overnachten ze in de DUIVELSGROT*". De relatie tussen de naam van deze groeve en het beeld van geldgraaiende bestuurders berust op puur toeval!

Oud-ENCI-medewerker maakt kruis en monument voor mergelslachtoffers (*ENCI-Schakels no 3, juli 2003*): Na de instorting van de **MUIZENBERG** in Kanne werd een kruis opgericht, ter nagedachtenis aan de slachtoffers, maar in 1944 werd dat verwoest door een passerende Amerikaanse tank. Leopold **WITHOFS** heeft het initiatief genomen om een nieuw gedenkkruis en een eenvoudig monument te plaatsen, om de ondergrondse tragedie niet in de vergetelheid te doen belanden.

Vreemd voorwerp (*Dagblad de Limburger van 19 juli 2003*): In de rubriek **WEGWIJS** een foto van een vreemd voorwerp, met de vraag wat het precies voorstelt. Het blijkt (een week later) een soort kabelsoldeerbout te zijn. Of iets dergelijks. Wat heeft dat met mergelgrotten te maken? Niets. Maar de vraag kwam van **Wiel MISERÉ** en die verzamelt, hoe kan het ook anders, veel zaken uit de mijnbouw.

Steengroeve Kunrade staat te koop (*Dagblad de Limburger van 24 juli 2003*): Ook niet direct thuishorend in deze Underground Press, maar toch is er een relatie tussen ondergrondse en bovengrondse steenwinning in Limburg. In de groeve wordt niet meer gedolven. Wat rest is 8730 vierkante meter groot, inclusief 2000 vierkante meter bedrijventerrein. Het gebied is beschermd, hooguit een picknickplaats of borden voor wandelroutes zijn geoorloofd. Voor de echte liefhebber dus.

Vechten als David tegen ENCI-reus Goliath (*Dagblad de Limburger van 28 juli 2003*): De Vereniging tot Redding van de Sint Pietersberg tracht met alle middelen te bewerkstelligen dat de ENCI stopt met haar activiteiten op of in de Sint Pietersberg. Tijdens een open dag wees de Vereniging nogmaals op de dreigingen van de "mergelvretende ENCI". Tijdens de open dag werden rondleidingen verzorgd in **Groeve De SCHARK**.

Verdwaalde jongeren slapen in rokende grot en Vuurtje van drie jongeren in grot loopt uit de hand (*Het Laatste Nieuws van 4 augustus 2003*): Drie jongeren zijn zonder toestemming het grottencomplex van het Avergat in Kanne binnengedrongen (de **GROOTBERG** red.). Hier een kort resumé van de gebeurtenissen, volgens de krant: Ze maakten vuur voor de barbecue met behulp van een rubberen band en stro. Ze trokken de grot verder in en gebruikten weer

een rubberen band als toorts. Toen die uit was kwamen ze in het donker terecht en besloten ze te wachten op hulp. De volgende ochtend zag een champignonkweker de groeve vol rook hangen en waarschuwde de brandweer. Toen de drie de sirenes hoorden, konden ze zich oriënteren richting uitgang. Het vuur werd gedoofd en de rook werd met grote ventilatoren uit de grot gezogen.

Jongeren op bon na brand in grotten door barbecue (*Het Belang van Limburg van 6 augustus 2003*): (*redactioneel: De weergave van de gebeurtenissen in Het Laatste Nieuws is een combinatie van een beetje waarheid en veel journalistieke duimzuigerij. Het Belang gaf een meer correcte weergave*): In de vroege ochtend hebben drie jongeren uit Kanne een barbecue gehouden in de **GROOTBERG**. Ze zijn daarna naar huis gegaan, maar de hete resten van de barbecue hebben oud stro in de omgeving doen smeulen, met het gevolg dat een dikke rook richting **DRIESBERG** trok. Een kweker (**Theo JENNEN**) ontdekte de rook en waarschuwde de brandweer. Toen die kwam, hebben de jongeren zich spontaan gemeld en meteen de weg gewezen. Het was geen kwade opzet. De brandweer heeft het stro nat gespoten en het gangenstelsel met grote ventilatoren verlucht. Het duurde van 10.30 tot 16 uur, vooraleer alle rook weg was.

OVERLEDEN (*Kontaktblad Berg en Terblijft, week 32, augustus 2003*): Op 13 juli is overleden de heer **Jeng BUDÉ**, die meer dan 20 jaar blokbreker was in de **GEULHEMMERGROEVE**.

IN HET KORT:

Heuvelland van 2 april 2003: Agenda raadsvergadering Valkenburg met voorstel B&W tot het beschikbaar stellen van een krediet ten behoeve van de stabilisatie van pilaren in de **GEMEENTEGROT**.

Heuvelland van 9 april 2003: Agenda Raadsadviescommissie Stedelijke Ontwikkeling Economie en Toerisme Valkenburg met voorstel van B&W tot het verlenen van krediet van een schadevergoeding voor instorting in de **SIBBERGROEVE**.

Heuvelland van 7 mei 2003: Agenda raadsvergadering Valkenburg met het voorstel van B&W tot inning van de vergoedingen voor het winnen van mergel in de **SIBBERGROEVE**.

Heuvelland van 2 juli 2003: Agenda raadsvergadering Valkenburg met het voorstel van B&W tot het verlenen van een krediet voor werkzaamheden aan de nooduitgang van de **GEMEENTEGROT**.

Met dank aan onze correspondenten Nina van Bergen, Philip Duchateau, Ed de Grood, Peter Kleynen, Jacques Maes, Jan Paul van de Pas, Joep Orbons en Jean-Pierre Willems.

Voor knipsels, kopieën en uittreksels kunt u altijd terecht op het bekende adres: Bovenstraat 28, B3770 Kanne-Riemst. Tel/fax: 012-454059.
E-mail: tbreuls@skynet.be

Jubeljaar anno 2227

Een SOK-lid met een wel érg vooruitziende blik stuurde de redactie alvast een ietwat morbide foto van het 250-jarig jubileum van onze studiegroep. Erg actief zijn we niet meer tegen die tijd, maar we zijn in elk geval wel allemaal gezellig samen, waar we het liefst zijn: in een onderaardse kalksteengroeve, tussen de (andere) fossielen!

(N.B. de foto werd gemaakt in de "Catacomben" van Parijs.)

Zaterdag 13 september: Afsluiting jubileumjaar met een barbecue op de voorplaats bij de Nieuwe Groeve achter Huize Sint Joseph te Cadier en Keer.

Aanvang 19.30 uur.

Kosten 12.50 € voor de barbecue en 1 € per consumptie (bon).

Uiterste inschrijfdatum is **7 september**.

Opgeven door 12.50 euro over te maken op een van de volgende rekeningen:

Voor Nederland: Rabobank rekening 158411137

Voor België: KBC rekening 735-0071030-14

Ten name van N. Hensing, Rue du garage 19 4690, Eben Emael

Onder vermelding van "BBQ" en uw naam.

Lampen meenemen!

Groeven in beheer bij de SOK danwel de stichting Ir. D.C. van Schaik:

Bovengenoemde organisaties hebben een aantal groeven in beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.

Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

Groeve:	Beheerder:	Telefoon:
Koeleboschgroeve	Ed de Grood	043-3505487(90)
Roothergroeve	John Hageman	043-3645419
Nieuwe groeve	Han Bochman	
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-3212454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Erik Lamkin	043-3479823
Scharnderberg	John Knubben	043-3611227
Fallenberggroeve (niet toegankelijk)	Valère Ceulen	043-3211759
Keldertjes Slavante	Ad Lagas	043-3253586
Houbensbergske	Erik Honée	043-3256110

Bij inbraak in één van deze groeven:

Bij constatering van inbraak en of vernielingen aan een van de groeven dit direkt melden, liefst dezelfde dag nog.

Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

- 1e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.
- 2^e Olav Hensing, Technische commissie
- 3^e Ieder bestuurslid van de Van Schaikstichting of de SOK. Voor namen en telefoonnummers, zie pagina 1.

De SOK en de Van Schaikstichting stellen zich ten doel dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

De S.O.K.-Info
is een uitgave van de
Studiegroep Onderaardse Kalksteengroeven,
Natuurhistorisch Genootschap Limburg.